

НАПРЯМ 10. ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-308-1-26>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ ТА ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДО УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ

Бриндак Валентина Михайлівна

аспірантка кафедри фінансів

Одеського національного економічного університету

Багато країн визнали, що структура податкового кодексу є визначальним фактором для ефективної податкової системи країни. Структурований, зручний податковий кодекс для платників податків може сприяти економічному розвитку держави та отриманні достатнього доходу для пріоритетних задач уряду.

У цьому контексті важливим є вивчення особливостей податкових систем країн Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), що об'єднує 37 країн світу, більшість з яких є країнами з високим доходом громадян і високим індексом людського розвитку та розглядаються як розвинені (США, Естонії) та передову азійську індустріальну державу – Сінгапур.

Що стосується країн ОЕСР, за останні кілька десятиліть спостерігається значне зниження ставок на прибуток корпорацій та податків з фізичних осіб та зосередження оподаткування прибутків безпосередньо з податків на фонд заробітної плати та податки на додану вартість. Згідно з дослідженнями ОЕСР, корпоративні податки є найбільш шкідливими для економічного зростання, а податки на доходи фізичних осіб і податки на споживання є менш шкідливими. Високі граничні податкові ставки можуть перешкоджати внутрішнім інвестиціям і призвести до ухилення від сплати податків. Найменший вплив на зростання мають податки на нерухоме майно [1].

Важливим є досвід Естонії, яка вже дев'ятий рік поспіль має найкращий податковий кодекс в ОЕСР. Його найвищий результат зумовлений чотирма позитивними рисами податкової системи. По-перше, він має 20-відсоткову ставку податку на прибуток підприємств, яка застосовується лише до розподіленого прибутку. Корпоративний прибуток не обкладається податком до тих пір, доки прибутки не будуть розподілені у вигляді дивідендів, купівлі компанією власних акцій для підтримки їх ринкової ціни, зменшення капіталу, доходів від продажу майна при ліквідації або умовно розподілена у

вигляді коригування трансфертного ціноутворення, витрат і платежів, що не мають комерційної мети, соціальних пільг для співробітників, подарунків, пожертвувань і представницьких витрат. Також, в Естонії діє фіксований 20-відсотковий податок на доходи фізичних осіб, який не поширюється на доходи особистих дивідендів. А податок на майно застосовується лише до вартості землі, а не до вартості нерухомого майна чи капіталу. Також, 100% іноземних прибутків, отриманих вітчизняними корпораціями з незначними обмеженнями звільнено від національного оподаткування [2].

Поряд з конкурентоспроможною податковою системою Естонії, високі бали в ОЕСР отримують податкові системи:

- Латвії, які мають відносно ефективну систему оподаткування доходів: відносно низьку ставку податку на доходи фізичних осіб, добре структурований податок на власність і ПДВ на широкій основі;

- Швейцарія має відносно низьку ставку корпоративного податку (19,7 відсотка), низький податок на споживання на широкій основі та ПДФО, який частково звільняє приріст капіталу від оподаткування;

- Люксембург має широкий і конкурентоспроможний податок на споживання [1].

Хоча США займають 22 сходинку рейтингу індексу міжнародної податкової конкурентоспроможності за 2022 рік, варто розглянути і їх досвід переформатування системи оподаткування. До Другої світової війни в доходах бюджету США переважали надходження від податку на прибуток корпорацій, у післявоєнний період найбільшим джерелом доходів став прибутковий податок із населення [3]. Наразі прибутковий податок із населення справляється за прогресивною шкалою. Існує неоподатковуваний мінімум доходів (8950 дол.) і такі податкові ставки: 10, 15, 25, 28, 33, 35 відсотків. Податком може обкладатись або окрема людина, або сім'я (додаються всі доходи членів сім'ї за рік).

Податок на доходи корпорацій. Його основна ставка дорівнює 34%. Але вноситься цей податок частинами. Корпорація сплачує 15% за перші 50 тис. дол. оподатковуваного доходу, 25% – за наступні 25 тис. дол. і 34% – на залишкову суму. Таке ступінчасте оподаткування важливе для середніх і малих підприємств. Також податок на доходи корпорацій має низку пільг: із чистого доходу вираховують штатні й місцеві податки на доходи, 100% дивідендів від місцевих дочірніх компаній, 70–80% дивідендів місцевих корпорацій, відсотки із цінних паперів місцевої влади та штатів, благодійні внески. Використовуються податкові пільги в рамках прискореної амортизації, пільги на інвестиції, науково-дослідні й конструкторські роботи. Діють податкові знижки, що стимулюють використання альтернативних видів енергії (50% податковий кредит за 13 використання сонячної енергії або енергії вітру). В особливих випадках корпорації сплачують податок на надприбутки. Наприклад, на

початку 80-х рр. XX ст. уведено податок на нафту, який повинен був зменшити передбачуване зростання прибутку нафтових компаній через відсутність контролю за внутрішніми цінами на нафту.

У сучасному глобалізованому світі капітал досить мобільний. Бізнес шукає країни з нижчими податковими ставками, щоб мінімізувати свою норму прибутку після сплати податків. Прикладом для України може бути швидкий економічний розвиток азіатської індустріальної держави – Республіки Сінгапур. Після отримання незалежності у 60-х рр. XX ст., прямі іноземні інвестиції та курс держави на індустріалізацію, оснований на планах керівництва держави, створили нову економіку. Наразі Сінгапур вважається податковою гаванню, оскільки має відносно невисокі ставки податків (порівняно з іншими азіатськими країнами), а також політичну та регулятивну стабільність. Така репутація країни стала важливим фактором для ведення бізнесу та залучення інвестицій [4].

До 1986 року ставка податку на прибуток в Сінгапурі становила 40%. Такий показник податкової ставки не був ефективним, тому уряд Сінгапуру перейшов до зниження податкових ставок та введення невисоких ставок непрямих податків.

Платники податків – резиденти сплачують прогресивний податок на доходи фізичних осіб: від 0% – якщо дохід менше 20 тис сінгапурських доларів до 22% – якщо дохід більше 320 000 сінгапурських доларів.

Стандартна ставка податку на прибуток підприємств у Сінгапурі становить 17%. Ставка корпоративного податку може бути знижена. Наприклад, щойно зареєстровані компанії в Сінгапурі можуть скористатися звільненням від оподаткування до 100 000 сінгапурських доларів на перші 300 000 доходу протягом перших 3-х років. Щодо подальших 200000 сінгапурським доларам оподатковуваного доходу, до них застосовується знижена в два рази ставка податку (8,5%). Ставка корпоративного податку може бути знижена для щойно зареєстрованих компаній. Також Сінгапур пропонує звільнення від податків для підприємств у певних галузях. Глобальні торговельні компанії мають право на пільгові податкові ставки від 5 до 10% [5].

Податок на товари – 7%. Податок на послуги – 10%. Однак продаж та оренда житлової нерухомості, фінансові послуги та експорт товарів і міжнародних послуг звільнені від цього податку. Податок на товари і послуги є податком на споживання (податком з продажів). Деякі товари і послуги не обкладаються даним податком: не стягується при реалізації товарів і послуг за кордоном, купівлі-продажу товарів на складах в межах вільних економічних зон, в операціях між фізичними особами. Від податку на товари і послуги звільнена продаж і здавання в оренду нерухомості і деякі види фінансових послуг [6].

Отже, податкова система Сінгапуру характеризується: відносно невисокими ставками податку порівняно з іншими азіатськими країнами, прогресивним оподаткуванням доходів фізичних осіб, пільгами в корпоративному оподаткуванні починаючих підприємств, відсутністю податків на дивіденди та капітал. Сплата податків для резидентів і нерезидентів не має істотних відмінностей. Суб'єкта господарювання вважають резидентом, якщо ключові рішення щодо діяльності організації приймають у Сінгапурі. Якщо ж рішення приймають за межами країни, то суб'єкта господарювання вважають нерезидентом.

Що стосується податкової системи в Україні, слід відзначити невисокі ставки податків порівняно з країнами ЄС, але зазначимо про відсутність прогресивної шкали оподаткування прибутку підприємств та доходів громадян, що урівнює оподаткування нових та високорентабельних підприємств, різних за рівнем доходів верств населення. Тому, якщо брати до уваги дослідження ОЕСР, варто розглянути запровадження прогресивного оподаткування доходів.

Також з метою структуризації Податкового кодексу України у бік спрощення адміністрування, зупинення вивезення капіталу та стимулювання внутрішніх інвестицій, варто розглянути введення податку на виведений капітал на прикладі Естонії, базова ідея якого полягає в тому, що оподаткуванню підлягає тільки та частина капіталу, яка не залишається для внутрішнього розвитку підприємства, тобто розподіляється на користь зовнішніх суб'єктів.

Список використаних джерел:

1. International tax competitiveness index 2022 URL: <https://taxfoundation.org/publications/international-tax-competitiveness-index>.
2. Інформаційна довідка: Податкова система країн-членів ЄС. липень, 2022 | № 11. URL: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00ZKX1.pdf.
3. Карлін М. І., Ліповська-Маковецька Н. І. Податкові системи країн Америки: навчальний посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/157730532.pdf>.
4. Основні податки в Сінгапурі: короткий гайд. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FZ002124>.
5. Бізнес-можливості у Сінгапурі. URL: <https://singapore.mfa.gov.ua/ukrayina-ta-singapur/ekonomichne-spivrobotnictvo>.
6. Оподаткування в Сінгапурі. URL: <http://www.dklex.ee/ukr/registratsiya-kompanij-v-onshornyh-yurisdiktsiyah/singapur/nalogooblozhenie-v-singapore.html>.